ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.7.2019
COM(2019) 371 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

για την αξιολόγηση του πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

για την αξιολόγηση του πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το άρθρο 65 παράγραφος 2 της 5ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ορίζει ότι η Επιτροπή αξιολογεί το πλαίσιο για τη συνεργασία των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών με τρίτες χώρες, τα εμπόδια και τις ευκαιρίες ενίσχυσης της συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται η δυνατότητα δημιουργίας ενός μηχανισμού συντονισμού και στήριξης[1]. Η υποχρέωση αυτή επαναλαμβάνεται στον νέο κανονισμό σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων[2], καθώς και στην οδηγία σχετικά με την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές και άλλες πληροφορίες. Η παρούσα έκθεση αξιολογεί τις πτυχές που απαριθμούνται στο άρθρο 65 παράγραφος 2 της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) αποτελούν βασικούς παράγοντες στο ενωσιακό πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Έχουν κεντρική θέση μεταξύ του ιδιωτικού τομέα και των αρμόδιων αρχών· οι ΜΧΠ κατευθύνουν τις εργασίες των οικονομικών φορέων για τον εντοπισμό συναλλαγών για τις οποίες υπάρχουν υπόνοιες ότι συνδέονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Λόγω του διακρατικού χαρακτήρα του οργανωμένου εγκλήματος και των τρομοκρατικών δραστηριοτήτων, η διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ ΜΧΠ είναι ύψιστης σημασίας. Οι τρομοκράτες δρουν σε διασυνοριακό επίπεδο —αφήνοντας ίχνη χρηματοοικονομικών πληροφοριών σε διάφορες χώρες— ενώ αυτοί που νομιμοποιούν έσοδα από παράνομες δραστηριότητες και οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος όλο και περισσότερο αποκρύπτουν και επανεπενδύουν περιουσιακά στοιχεία σε κράτη μέλη διαφορετικά από εκείνο στο οποίο τελέστηκε η εγκληματική πράξη που απέφερε τα παράνομα έσοδα.

Οι ΜΧΠ είναι λειτουργικά ανεξάρτητες και αυτόνομες μονάδες που έχουν συσταθεί βάσει του πλαισίου της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η δε λειτουργία

[1] Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προχώρησε ένα βήμα περαιτέρω στο ψήφισμά του, της 26ης Μαρτίου 2019, σχετικά με το οικονομικό έγκλημα, τη φοροδιαφυγή και τη φοροαποφυγή, και κάλεσε την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο δημιουργίας ΜΧΠ της ΕΕ, η οποία θα δημιουργήσει έναν κόμβο για κοινές διερευνητικές εργασίες και συντονισμό, με δική του αρμοδιότητα όσον αφορά την αυτονομία και τις έρευνες σχετικά με τη διασυνοριακή χρηματοοικονομική εγκληματικότητα (παράγραφος 256) (επιτροπή TAX3).

[2] Αιτιολογική σκέψη 26, κανονισμός (ΕΕ) 2018/1672 σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Ένωση και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1889/2005.

και τα καθήκοντά τους ρυθμίζονται κυρίως από την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες[3].

Σε διεθνές επίπεδο, η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης (Financial Action Task Force)[4] και η ομάδα Egmont των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ομάδα Egmont)[5] αναπτύσσουν πρότυπα που διέπουν τις δραστηριότητες των ΜΧΠ. Τα κύρια καθήκοντα των ΜΧΠ είναι να λαμβάνουν και να αναλύουν αναφορές για ύποπτες συναλλαγές και πληροφορίες σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, των συναφών βασικών αδικημάτων και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, καθώς και να διαδίδουν τα αποτελέσματα της ανάλυσής τους και κάθε άλλη πληροφορία στις αρμόδιες εθνικές αρχές και στις άλλες ΜΧΠ. Ως εκ τούτου, αποτελούν τους κόμβους των χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υπερβαίνει τα εν λόγω διεθνή πρότυπα και προβλέπει πιο συγκεκριμένες υποχρεώσεις και στενότερη συνεργασία εντός της ΕΕ, δεδομένης της ελευθερίας κυκλοφορίας των κεφαλαίων και της ελευθερίας παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών που συνεπάγεται ο ολοκληρωμένος χρηματοοικονομικός χώρος της Ένωσης.

Η συνεργασία μεταξύ των ΜΧΠ σε επίπεδο ΕΕ υποστηρίχθηκε από το έργο της πλατφόρμας των ΜΧΠ της ΕΕ[6] και τη δημιουργία του FIU.Net[7], ενός συστήματος

[3] Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

[4] Η Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης είναι ένα διακυβερνητικό όργανο που ιδρύθηκε το 1989 από τους υπουργούς των κρατών μελών της. Στόχοι της είναι η θέσπιση προτύπων και η προώθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής των νομικών, κανονιστικών και επιχειρησιακών μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. 15 κράτη μέλη της ΕΕ και 3 κράτη του ΕΟΧ είναι μέλη της Ειδικής Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης, ενώ 13 κράτη μέλη είναι μέλη της επιτροπής Moneyval, ενός περιφερειακού οργανισμού. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει το καθεστώς μέλους στην Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης. http://www.fatf-gafi.org/

[5] Η ομάδα Egmont είναι ο διεθνής οργανισμός που παρέχει ένα παγκόσμιο δίκτυο συνεργασίας για τις ΜΧΠ με στόχο την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Από τον Ιούλιο του 2019 απαρτίζεται από 164 ΜΧΠ που είναι μέλη, συμπεριλαμβανομένων των ΜΧΠ όλων των κρατών μελών. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι παρατηρητής στην ομάδα Egmont από το 2017. Η ομάδα Egmont παρέχει μια πλατφόρμα στην οποία οι ΜΧΠ μπορούν να ανταλλάσσουν εμπειρίες και βέλτιστες πρακτικές και διοργανώνει συναντήσεις σε διάφορα διαρθρωτικά πλαίσια. Με την ιδιότητα του μέλους, οι ΜΧΠ αναλαμβάνουν να εκπληρώνουν τις αρμοδιότητες που τους ανατίθενται στον Χάρτη της ομάδας Egmont, ώστε να πληρούν τα πρότυπα όσον αφορά το καθεστώς λειτουργίας μιας ΜΧΠ ή να ανταλλάσσουν πληροφορίες υπό την ευρύτερη δυνατή έννοια με άλλα μέλη της ομάδας. Ο Χάρτης είναι διαθέσιμος στην ακόλουθη διεύθυνση: https://egmontgroup.org/en/document-library/8

[6] Η Επιτροπή συγκρότησε το 2006 άτυπη ομάδα εμπειρογνωμόνων —την πλατφόρμα των ΜΧΠ της ΕΕ— που απαρτίζεται από εκπροσώπους των ΜΧΠ των κρατών μελών. Οι συνεδριάσεις της πλατφόρμας διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των ΜΧΠ, δημιουργώντας ένα φόρουμ ανταλλαγής απόψεων και παροχής συμβουλών για θέματα εφαρμογής που αφορούν τις ΜΧΠ και τις οντότητες που υποβάλλουν αναφορές. Ο ρόλος της πλατφόρμας επιβεβαιώθηκε στο άρθρο 51 της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Περισσότερες πληροφορίες: http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/ — Πλατφόρμα των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών της ΕΕ (αριθ. αναφοράς Ε03251).

[7] Το FIU.net άρχισε να λειτουργεί το 2007 και έως το 2015 συγχρηματοδοτούνταν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (από την 1η Ιανουαρίου 2016 ενσωματώθηκε στην Ευρωπόλ). Αναφέρεται ρητά στην 4η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ως ο συνιστώμενος δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ των ΜΧΠ και επιτρέπει στις ΜΧΠ να δημιουργούν αποπροσωποποιημένους καταλόγους που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό των αντιστοιχιών προσέγγισης

πληροφοριών που συνδέει αποκεντρωμένες βάσεις δεδομένων που επιτρέπουν στις ΜΧΠ να ανταλλάσσουν πληροφορίες. Από την 1η Ιανουαρίου 2016 το FIU.Net ενσωματώθηκε στην Ευρωπόλ με σκοπό τη διασφάλιση της σταθερότητας και της τακτικής χρηματοδότησης για το FIU.net. Αυτό προσφέρει επίσης ευκαιρίες για την ενίσχυση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ της Ευρωπόλ και των ΜΧΠ.

Ορισμένες πτυχές της συνεργασίας μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών ρυθμίζονται από την οδηγία 2019/1153 σχετικά με την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές και άλλες πληροφορίες, η οποία εκδόθηκε στις 20 Ιουνίου 2019[8]. Ωστόσο, σε αντίθεση με την αρχική πρόταση της Επιτροπής, η οδηγία δεν περιλαμβάνει κανόνες σχετικά με τις ακριβείς προθεσμίες και τους διαύλους ΤΠ για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ ΜΧΠ διαφορετικών κρατών μελών. Επιπλέον, το πεδίο εφαρμογής της σχετικής διάταξης περιορίζεται σε υποθέσεις τρομοκρατίας και υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος που συνδέονται με την τρομοκρατία και δεν καλύπτει όλα τα είδη σοβαρών ποινικών αδικημάτων, όπως είχε αρχικά προταθεί. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεσμεύτηκε να εξετάσει περαιτέρω τη συνεργασία μεταξύ των ΜΧΠ, μεταξύ άλλων μέσω της παρούσας έκθεσης.

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε προηγούμενη «έκθεση χαρτογράφησης»[9] και σε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών[10]. Έκτοτε, ορισμένες δυσκολίες αντιμετωπίστηκαν με τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και με ορισμένα επιχειρησιακά μέτρα που έλαβαν οι ΜΧΠ. Η έκθεση επικεντρώνεται στα εναπομείναντα εμπόδια στη συνεργασία.

Κατά την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης η Επιτροπή πραγματοποίησε στοχευμένες διαβουλεύσεις που επικεντρώθηκαν στις ΜΧΠ της ΕΕ[11] και στις σχετικές εθνικές αρχές[12]. Η Επιτροπή πραγματοποίησε επίσης διαβουλεύσεις με τις υπόχρεες οντότητες και την Ευρωπόλ μέσω στοχοθετημένων ερωτηματολογίων και συνεδριάσεων.

(σύμπτωση/απουσία σύμπτωσης) με σκοπό τη σύγκριση των δεδομένων τους με αυτά άλλων ΜΧΠ που συνδέονται με το σύστημα προκειμένου να εντοπίζονται πρόσωπα που ενδιαφέρουν τις ΜΧΠ σε άλλα κράτη μέλη. Αυτό γίνεται μέσω των επονομαζόμενων «φίλτρων ma3tch» χωρίς να απαιτείται ανταλλαγή ή αποκάλυψη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

[8] Οδηγία (ΕΕ) 2019/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό τη διευκόλυνση της χρήσης χρηματοοικονομικών και άλλων πληροφοριών για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση ή τη δίωξη ορισμένων ποινικών αδικημάτων και την κατάργηση της απόφασης 2000/642/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 122-137). Η οδηγία αυτή κατήργησε την απόφαση 2000/642/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 2000, σχετικά με τη θέσπιση ρυθμίσεων για τη συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών των κρατών μελών όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών (ΕΕ L 271 της 24.10.2000, σ. 4-6).

[9] Η «χαρτογράφηση και ανάλυση των ελλείψεων όσον αφορά τις εξουσίες των ΜΧΠ και τα εμπόδια για την απόκτηση και την ανταλλαγή πληροφοριών», η οποία εκπονήθηκε στο πλαίσιο της πλατφόρμας των ΜΧΠ της ΕΕ, εγκρίθηκε από τις ΜΧΠ όλων των κρατών μελών στις 11 Δεκεμβρίου 2016.

[10] Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών της ΕΕ [SWD (2017) 275 της 26ης Ιουνίου 2017].

[11] Η πλατφόρμα των ΜΧΠ της ΕΕ: Η Επιτροπή συζήτησε τα ζητήματα με τις ΜΧΠ των κρατών μελών κατά τις συνεδριάσεις που πραγματοποιήθηκαν στις 20 Σεπτεμβρίου 2018, στις 11 Δεκεμβρίου 2018 και στις 5 Μαρτίου 2019. 24 ΜΧΠ κρατών μελών απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Τα πρακτικά των συνεδριάσεων διατίθενται στον ιστότοπο της Επιτροπής για τις ομάδες εμπειρογνωμόνων (στοιχεία ομάδας: E03251).

[12] Η εν λόγω διαβούλευση πραγματοποιήθηκε μέσω της ομάδας εμπειρογνωμόνων για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (EGMLTF). Η Επιτροπή απέστειλε ερωτηματολόγιο στα αρμόδια μέλη της ομάδας. Οι συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν στις συνεδριάσεις της ομάδας της 5ης Οκτωβρίου 2018 και της 6ης Φεβρουαρίου 2019.

Η παρούσα έκθεση εντοπίζει ορισμένα ζητήματα που ενδέχεται να οφείλονται στη μη πλήρη ή μη ορθή μεταφορά της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες στην εθνική νομοθεσία των κρατών μελών. Η εν λόγω οδηγία έπρεπε να έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο έως τις 26 Ιουνίου 2017 και, ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση δεν θίγει το δικαίωμα της Επιτροπής να κινήσει διαδικασία επί παραβάσει για παραβάσεις της οδηγίας.

Οι ΜΧΠ πρέπει επίσης να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες με άλλες δημόσιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων των αρχών επιβολής του νόμου, των τελωνειακών και φορολογικών αρχών, της υπηρεσίας καταπολέμησης της απάτης και των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων. Σε ορισμένες περιπτώσεις έχουν επισημανθεί κάποια ζητήματα που αφορούν την εν λόγω συνεργασία· π.χ. οι αναφορές για ύποπτες συναλλαγές και άλλες πληροφορίες σχετικές με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν διαβιβάζονται σε όλες τις φορολογικές διοικήσεις στην ΕΕ, καθώς οι περισσότερες δεν θεωρούνται αρμόδιες αρχές από τις ΜΧΠ[13], γεγονός που δημιουργεί φραγμούς στην αποτελεσματική καταπολέμηση της φορολογικής εγκληματικότητας[14]. Όσον αφορά τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), η Επιτροπή πρότεινε[15] να μπορεί η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης να λαμβάνει τραπεζικές πληροφορίες σχετικές με τις ερευνητικές δραστηριότητές της μέσω των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών στα κράτη μέλη.

Η παρούσα έκθεση θα πρέπει να εξεταστεί σε συνδυασμό με την έκθεση της Επιτροπής για την υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων[16], την έκθεση της Επιτροπής για τη διασύνδεση των εθνικών κεντρικών αυτοματοποιημένων μηχανισμών[17] και την έκθεση της Επιτροπής για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ[18], οι οποίες δημοσιεύονται όλες ταυτόχρονα με την παρούσα έκθεση.

[13] Οι τελωνειακές αρχές διαβιβάζουν σε τακτικά χρονικά διαστήματα στις ΜΧΠ στοιχεία σχετικά με τα ρευστά διαθέσιμα (δηλώσεις και παρατυπίες), αλλά μόνο λίγες δηλώνουν ότι λαμβάνουν ανάδραση. Από τις πληροφορίες που δημοσιοποιήθηκαν κατά τη δημόσια ακρόαση της επιτροπής TAX3 της 4.2.2019, αποκαλύφθηκε ότι οι ΜΧΠ διέθεταν πληροφορίες σχετικά με το σκάνδαλο που είναι γνωστό ως Cum-Ex, το οποίο κόστισε στα κράτη μέλη περίπου 55 δισ. EUR, αλλά δεν ήταν τότε σε θέση να τις μοιραστούν με τις φορολογικές αρχές.

[14] Σύμφωνα με την Ευρωπόλ (2017), το φορολογικό έγκλημα είναι το συναφές κύριο αδίκημα για τα περισσότερα αρχεία ύποπτων συναλλαγών που ανταλλάσσονται.

[15] Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) όσον αφορά τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και την αποτελεσματικότητα των ερευνών της OLAF [COM(2018) 338 final].

[16] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι συνδέονται με διασυνοριακές δραστηριότητες [COM(2019) 370].

[17] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη διασύνδεση των εθνικών κεντρικών αυτοματοποιημένων μηχανισμών (κεντρικών μητρώων ή κεντρικών συστημάτων ηλεκτρονικής ανάκτησης δεδομένων) των κρατών μελών για τους τραπεζικούς λογαριασμούς [COM(2019) 372].

[18] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ [COM(2019) 373].

II. ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΕΣ ΟΝΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Είναι σημαντικό οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) να λαμβάνουν ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με τις συναλλαγές ή απόπειρες συναλλαγών που θα μπορούσαν να συνδέονται με προϊόντα εγκλήματος ή με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες απαιτεί από τις υπόχρεες οντότητες να ενημερώνουν με δική τους πρωτοβουλία τη ΜΧΠ στο κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένες, αν γνωρίζουν, υποπτεύονται ή έχουν εύλογες υπόνοιες ότι τα κεφάλαια που συνδέονται με μια συναλλαγή είναι προϊόντα εγκληματικών δραστηριοτήτων ή σχετίζονται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και να ανταποκρίνονται άμεσα σε αιτήματα της ΜΧΠ για πρόσθετες πληροφορίες. Οι ροές πληροφοριών θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνουν την ανάδραση και τη συνέχεια που δίνεται στις αναφορές. Η εν λόγω ανάδραση θα πρέπει να είναι έγκαιρη και να καλύπτει την αποτελεσματικότητα και τη συνέχεια που δίνεται στις αναφορές.

Η υποχρέωση μιας οντότητας να υποβάλλει αναφορές στη ΜΧΠ του κράτους μέλους στο οποίο είναι εγκατεστημένη συμπληρώνεται με τις υποχρεώσεις των ΜΧΠ να ανταλλάσσουν πληροφορίες και αναφορές με τις ΜΧΠ των άλλων κρατών μελών όταν υπάρχει διασυνοριακό στοιχείο.

1. Συνεργασία μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών και με τις οντότητες που υποβάλλουν αναφορές

Η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υποχρεώνει τα κράτη μέλη να απαιτούν από τις υπόχρεες οντότητες να συνεργάζονται με τις εθνικές ΜΧΠ ενημερώνοντάς τις άμεσα για ύποπτες συναλλαγές ή δραστηριότητες, μεταξύ άλλων με την υποβολή αναφοράς για ύποπτες συναλλαγές. Πολλές ΜΧΠ λαμβάνουν αναφορές από υπόχρεες οντότητες μέσω ειδικών ηλεκτρονικών εθνικών συστημάτων υποβολής αναφορών[19]. Στην έκθεση χαρτογράφησης του 2016 επισημάνθηκαν περιπτώσεις στις οποίες η έλλειψη εργαλείων ΤΠ —ορισμένες ΜΧΠ ακολουθούσαν διαδικασίες εργασίας που στηρίζονταν στη χρήση εντύπων— δυσκόλευε τις ΜΧΠ να επεξεργαστούν και να αναλύσουν αποτελεσματικά τις πληροφορίες, λόγω της πρόσφατης μεγάλης αύξησης του όγκου των αναφορών για ύποπτες συναλλαγές που λαμβάνονταν.

Λίγες είναι οι ΜΧΠ που χρησιμοποιούν τυποποιημένα υποδείγματα για την υποβολή αναφορών, και τα υποδείγματα αυτά είναι συνήθως «τραπεζοκεντρικά» και δεν είναι κατάλληλα για χρήση από άλλες υπόχρεες οντότητες. Το επίπεδο υποβολής αναφορών από τις υπόχρεες οντότητες στις ΜΧΠ ήταν χαμηλό, αν και τα τελευταία χρόνια έχει αυξηθεί ο όγκος των αναφορών που υποβάλλονται[20]. Οι περισσότερες από τις εν λόγω

[19] Οι περισσότερες ΜΧΠ χρησιμοποιούν ένα σύστημα που αποκαλείται GoAML, το οποίο έχει αναπτυχθεί από το UNODC· σε άλλες περιπτώσεις οι ΜΧΠ έχουν αναπτύξει εσωτερικά ή ad-hoc συστήματα ΤΠ.

[20] Ο αριθμός των αναφορών αυξήθηκε κατά 63 % μεταξύ του 2009 και του 2014, σύμφωνα με έκθεση της Ευρωπόλ που δημοσιεύτηκε το 2017 («From suspicion to action»). Η εν λόγω έκθεση αναφέρει επίσης ότι λιγότερο από το 1 % των αναφορών μεταξύ του 2013 και του 2014 συνδέονταν με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενώ η χρήση μετρητών ήταν ο πρωταρχικός λόγος για την ενεργοποίηση αναφορών (38 %). Όσον αφορά τα βασικά αδικήματα, η φορολογική απάτη αντιπροσώπευε το 39 % των αναφορών κατά την ίδια περίοδο, ακολουθούμενη από την υπεξαίρεση και απάτη (30 %) και τη διακίνηση ναρκωτικών (15 %). Η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας αντιπροσώπευε λιγότερο από το 0,5 % του συνόλου των αναφορών. Η αύξηση αυτή συνεχίστηκε και, για παράδειγμα, στη Φινλανδία οι αναφορές για ύποπτες συναλλαγές αυξήθηκαν από περίπου 1 000 ετησίως το 2015 σε περίπου 9 000 το 2018, ενώ στη Σουηδία από περίπου 10 000 αναφορές για ύποπτες συναλλαγές το 2016 σε περίπου 19 000 το 2018.

αναφορές υποβάλλονται από πιστωτικά ιδρύματα και μικρό μόνο ποσοστό από άλλες υπόχρεες οντότητες[21]. Η πλατφόρμα των ΜΧΠ της ΕΕ επεξεργάζεται ένα σχέδιο με την Ευρωπόλ, το οποίο ξεκίνησε το 2016, για την ανάπτυξη ενός κοινού υποδείγματος για τις αναφορές σχετικά με ύποπτες συναλλαγές που θα χρησιμοποιείται σε ενιαία βάση σε ολόκληρη την ΕΕ. Ένα ενιαίο υπόδειγμα θα διευκόλυνε την υποβολή αναφορών από τις υπόχρεες οντότητες και τη διάδοση των αναφορών από τη μια ΜΧΠ σε άλλη.

Ο κανονισμός σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων[22] απαιτεί από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών (τελωνειακές διοικήσεις) να θέτουν στη διάθεση των εθνικών ΜΧΠ όλες τις δηλώσεις ρευστών διαθεσίμων και τις παραβάσεις που έχουν διαπιστωθεί όσον αφορά την υποχρέωση δήλωσης των ρευστών διαθεσίμων κατά την είσοδο ή την έξοδο από την ΕΕ με 10 000 EUR ή περισσότερα. Σύμφωνα με τον κανονισμό 2018/1672 που θα καταργήσει τον κανονισμό αριθ. 1889/2005 τον Ιούνιο του 2021, οι πληροφορίες πρέπει να διαβιβάζονται μέσω του ίδιου συστήματος ΤΠ, του τελωνειακού συστήματος πληροφοριών, εντός προθεσμίας 15 εργάσιμων ημερών.

Πολλές αναφορές αναφέρονται σε συναλλαγή ή δραστηριότητα που αφορά δύο ή περισσότερα κράτη μέλη. Το ζήτημα της υποβολής όλων των αναφορών για ύποπτες συναλλαγές σε ένα ενιαίο σημείο επαφής εντός της ΕΕ τέθηκε στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της επιβάρυνσης των υπόχρεων οντοτήτων που παρέχουν υπηρεσίες σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη. Ένα τέτοιο ενιαίο σημείο επαφής θα βοηθούσε επίσης να αποφευχθεί η συμμετοχή των ΜΧΠ σε μεγάλο όγκο διασυνοριακών αναφορών και πράξεων διάδοσής τους σε άλλες ΜΧΠ, καθώς η κεντρική αναφέρουσα οντότητα θα αναλάμβανε τη διάδοση ή την υποβολή αναφορών σε όλες τις σχετικές ΜΧΠ.

Οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια έδειξαν ότι οι υπόχρεες οντότητες είχαν ανάμεικτες απόψεις αλλά θα δέχονταν ένα μελλοντικό σύστημα στο οποίο οι πληροφορίες ή οι γνωστοποιήσεις θα μπορούσαν να υποβάλλονται σε ένα ενιαίο σημείο επαφής, το οποίο θα αποτελούσε μέρος ενός μηχανισμού συντονισμού και στήριξης. Αντιθέτως, οι ΜΧΠ και οι ρυθμιστικές αρχές δεν ήταν υπέρ της υποβολής των αναφορών για ύποπτες συναλλαγές σε ενιαίο σημείο επαφής. Οι κύριοι λόγοι της εν λόγω διαφωνίας ήταν: i) γλωσσικά εμπόδια και κίνδυνος καθυστερήσεων, ιδίως όταν απαιτείται επείγουσα δράση, π.χ. «πάγωμα» κεφαλαίων, ii) νομικοί λόγοι που σχετίζονται με την αρχή της επικουρικότητας, την πιθανή αντίθεση με τα πρότυπα της Ειδικής Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF) σε σχέση με την υποχρέωση των υπόχρεων οντοτήτων να υποβάλουν αναφορά στη ΜΧΠ όπου αυτές είναι εγκατεστημένες[23], καθώς και την αρχή της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας των ΜΧΠ· και iii) κίνδυνος υπονόμευσης της υφιστάμενης εμπιστοσύνης που έχουν δημιουργήσει οι ΜΧΠ στις υπόχρεες οντότητες που είναι εγκατεστημένες στο έδαφός τους και της συνεργασίας μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών.

Οι ΜΧΠ υποστηρίζουν ότι οι ίδιοι στόχοι θα μπορούσαν να επιτευχθούν με την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με τα υποδείγματα για την υποβολή αναφορών και τις διαδικασίες για τη διάδοση των αναφορών. Υποστηρίχθηκε επίσης ότι, σε αντίθεση με την τρέχουσα κατάσταση, η ηλεκτρονική υποβολή των αναφορών από τις υπόχρεες οντότητες στις ΜΧΠ θα πρέπει να γίνει υποχρεωτική σε εθνικό επίπεδο, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι

[21] Από τις πληροφορίες που συγκεντρώθηκαν από την Επιτροπή στο πλαίσιο της έκθεσης του 2017 για την υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων προκύπτει ότι το 93 % των αναφορών για ύποπτες συναλλαγές προέρχεται από χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς. SWD(2017) 241 final, παράρτημα 5.

[22] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1889/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την Κοινότητα.

[23] Σύσταση 29 και το ερμηνευτικό της σημείωμα.

ΜΧΠ μπορούν να τις επεξεργάζονται ηλεκτρονικά και, συνεπώς, πιο αποδοτικά. Αυτό θα απαιτούσε τροποποίηση του ισχύοντος νομικού πλαισίου.

2. Μηχανισμοί ανάδρασης

Σύμφωνα με την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι ΜΧΠ υποχρεούνται να παρέχουν στις υπόχρεες οντότητες ανάδραση σχετικά με την αποτελεσματικότητα των αναφορών και τη συνέχεια που δόθηκε σε αυτές, εφόσον είναι εφικτό.

Στις απαντήσεις στα ερωτηματολόγια, οι ΜΧΠ επισήμαναν ότι, όσον αφορά την παροχή ανάδρασης, αποτελεί κοινή πρακτική η διάδοση της τυπολογίας και των εγγράφων καθοδήγησης της FATF μόλις αυτά εγκριθούν. Λίγες ΜΧΠ ανέφεραν ότι διαδίδουν επίσης δικές τους εκθέσεις και έγγραφα καθοδήγησης στο πλαίσιο των εθνικών εκτιμήσεων των κινδύνων. Μεταξύ των άλλων μέσων ανάδρασης περιλαμβάνονται οι συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, οι τακτικές συνεδριάσεις με τις ομάδες ενδιαφερομένων και η παροχή κατάρτισης. Ωστόσο, οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο δεν παρείχαν επαρκείς λεπτομερείς πληροφορίες για την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την έκταση και τη συχνότητα των συνεδριάσεων και των δραστηριοτήτων κατάρτισης.

Στα δύο τρίτα των απαντήσεων των ΜΧΠ αναγνωρίστηκε η ανάγκη βελτίωσης της ανάδρασης. Στις απαντήσεις από τις υπόχρεες οντότητες ζητήθηκε επίσης στενότερη συνεργασία με τις ΜΧΠ και περισσότερη ανάδραση σχετικά με τις επιμέρους αναφορές. Πολλές ΜΧΠ εξακολουθούν να έχουν αμφιβολίες σχετικά με τη χρησιμότητα των διαρθρωμένων διαλόγων, αλλά είναι πρόθυμες να διερευνήσουν το εν λόγω ζήτημα.

Όσον αφορά την ανάδραση σχετικά με τις επιμέρους αναφορές για ύποπτες συναλλαγές, πολύ λίγες από τις ΜΧΠ ανέφεραν ότι παρέχουν τέτοια ανάδραση και αυτή αφορά συνήθως τις αναφορές που αποστέλλονται προς άσκηση δίωξης. Η διασυνοριακή ανάδραση προς τις υπόχρεες οντότητες σχετικά με τις αναφορές που έχουν διαβιβαστεί από μια ΜΧΠ σε άλλη ΜΧΠ, τις οποίες αφορά η αναφορά, φαίνεται να είναι ανύπαρκτη. Η ανάδραση σχετικά με τις επιμέρους αναφορές ενδέχεται να μην είναι εφικτή, καθώς θα προσέκρουσε στην εμπιστευτικότητα των ερευνών. Ωστόσο, φαίνεται ότι η διατύπωση «όπου είναι εφικτό» εφαρμόζεται με διαφορετικούς τρόπους από τις ΜΧΠ και αφήνει μεγάλο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας.

Όσον αφορά την ανάδραση σχετικά με τα στοιχεία για τα ρευστά διαθέσιμα, πολύ λίγες από τις τελωνειακές διοικήσεις δηλώνουν ότι λαμβάνουν ανάδραση από τις ΜΧΠ σχετικά με τις δηλώσεις ρευστών διαθεσίμων ή σχετικά με παραβάσεις. Η εν λόγω ανάδραση είναι ιδιαίτερα σημαντική όταν εντοπίζονται μη δηλωθέντα ρευστά διαθέσιμα.

Η ανάδραση σχετικά με την ποιότητα των αναφορών για ύποπτες συναλλαγές, οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές και η κοινοποίηση τυπολογιών είναι σημαντικές για τη βελτίωση της ποιότητας και της καταλληλότητας των αναφορών για ύποπτες συναλλαγές και οι ΜΧΠ θα πρέπει να εκπληρώνουν πιο ουσιαστικά την εν λόγω υποχρέωση.

III. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ

Οι υπόχρεες οντότητες πρέπει να υποβάλλουν αναφορές στη μονάδα χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) του τόπου όπου είναι εγκατεστημένες. Η εν λόγω αρχή της εδαφικότητας συμπληρώνεται με παράλληλες υποχρεώσεις των ΜΧΠ να ανταλλάσσουν πληροφορίες και αναφορές με τις ΜΧΠ των άλλων κρατών μελών, ώστε να εναρμονίζουν τα δεδομένα τους με τα δεδομένα των άλλων ΜΧΠ και να διενεργούν κοινές αναλύσεις. Για την εκτέλεση των εν λόγω ενεργειών, οι ΜΧΠ οφείλουν να

χρησιμοποιούν μεταξύ τους προστατευμένους διαύλους επικοινωνίας και να ενθαρρύνουν τη χρήση του FIU.net ή του διαδόχου του.

1. Ανταλλαγή πληροφοριών

Σύμφωνα με το άρθρο 53 παράγραφος 1 της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι ΜΧΠ έχουν την υποχρέωση: i) να «προωθούν αμελλητί» τις αναφορές «που αφορούν άλλο κράτος μέλος» στη ΜΧΠ του εν λόγω κράτους μέλους, περίπτωση που συνήθως συντρέχει όταν μια αναφορά, λόγω της αρχής της εδαφικότητας, υποβάλλεται στη ΜΧΠ κράτους μέλους που δεν αφορά η αναφορά, ii) να διαδίδουν αυτεπαγγέλτως, κατά τη διακριτική ευχέρεια της ΜΧΠ, πληροφορίες ή αναλύσεις που αφορούν άλλο κράτος μέλος, περίπτωση που συνήθως συντρέχει όταν υπάρχουν αναφορές που έχουν διασυνοριακό στοιχείο και iii) να απαντούν στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών από άλλη ΜΧΠ. Η υποχρέωση αυτή επαναλαμβάνεται στον νέο κανονισμό για τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων[24].

- *Αναφορές που αφορούν άλλο κράτος μέλος*

Όσον αφορά την προώθηση των αναφορών που αφορούν άλλο κράτος μέλος, στην έκθεση χαρτογράφησης που εκπόνησαν οι ΜΧΠ υπογραμμίστηκε ο αυτόματος και υποχρεωτικός χαρακτήρας της, σύμφωνα με τον οποίο «οι γνωστοποιήσεις πρέπει να διαβιβάζονται στις αρμόδιες αλλοδαπές ΜΧΠ βάσει αντικειμενικών παραγόντων, δηλαδή αποκλειστικά και μόνο βάσει της διαπίστωσης ότι οι πληροφορίες που λήφθηκαν "αφορούν άλλο κράτος μέλος". Η διαβίβαση δεν θα πρέπει να εξαρτάται από τα αποτελέσματα της ανάλυσης της ΜΧΠ ή από περαιτέρω αξιολογήσεις που αφορούν, για παράδειγμα, τη συνάφεια της υπόθεσης, τη βασιμότητα της υπόνοιας ή την αναλογικότητα»[25].

Ωστόσο, οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια δείχνουν ότι ο αριθμός των διασυνοριακών αναφορών είναι πολύ μικρός, παρά το γεγονός ότι η υποχρέωση που προβλέπεται στην οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι σε ισχύ από τον Ιούνιο του 2017. Εκτός από ένα κράτος μέλος, δεν έχει σημειωθεί από τον Ιούνιο του 2017 και μετά σημαντική αύξηση του όγκου των διασυνοριακών αναφορών από τις ΜΧΠ προς τις ομολόγους τους.

- *Πληροφορίες που αφορούν άλλο κράτος μέλος*

Όσον αφορά την αυτεπάγγελτη διάδοση πληροφοριών που αφορούν άλλο κράτος μέλος, με βάση τα πρόσφατα στατιστικά στοιχεία για τη χρήση του FIU.net, το 2018, 16 κράτη μέλη προέβησαν σε λιγότερες από 100 διασυνοριακές διαβιβάσεις[26], ενώ 6 κράτη μέλη εξακολουθούν να μην χρησιμοποιούν καθόλου αυτή τη λειτουργία του FIU.net[27]. Από τις απαντήσεις στα ερωτηματολόγια και τις στατιστικές που παρασχέθηκαν από την Ευρωπόλ είναι σαφές ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν συμμορφώνονται με την υποχρέωσή τους να διαδίδουν διασυνοριακά τις πληροφορίες που αφορούν άλλα κράτη μέλη και ότι κάποια άλλα συμμορφώνονται μόνο εν μέρει με την εν λόγω υποχρέωση.

Οι ΜΧΠ των κρατών μελών και η Ευρωπόλ συγκρότησαν ομάδα εργασίας τον Σεπτέμβριο του 2017 στο πλαίσιο της πλατφόρμας των ΜΧΠ της ΕΕ με σκοπό την

[24] Άρθρο 9 παράγραφος 2 του νέου κανονισμού σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων, (ΕΕ) 2018/1672.
[25] Έκθεση χαρτογράφησης του 2016 που εκπόνησαν οι ΜΧΠ, σ. 171 και 174.
[26] Ορισμένες ΜΧΠ απέστειλαν περισσότερες αναφορές με την ίδια αποστολή.
[27] Η Ευρωπόλ παρουσίασε τα εν λόγω στατιστικά στοιχεία κατά τη συνεδρίαση της πλατφόρμας των ΜΧΠ της ΕΕ της 5ης Μαρτίου 2019.

ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη διασυνοριακή υποβολή αναφορών και τη διάδοση των αναφορών. Η εν λόγω ομάδα εργασίας παρέχει στην Επιτροπή συμβουλές και εμπειρογνωμοσύνη σχετικά με επιχειρησιακά ζητήματα για τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών ΜΧΠ και την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τη χρήση των λειτουργικών δυνατοτήτων και την πρόταση πιθανών τεχνικών βελτιώσεων για το σύστημα FIU.Net. Οι εν λόγω εργασίες βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο. Εν τω μεταξύ, λίγα κράτη μέλη συμμορφώνονται με τη νομική τους υποχρέωση να προωθούν ή να διαδίδουν τις αναφορές διασυνοριακού χαρακτήρα. Η εν λόγω ομάδα εργασίας έχει επίσης αναλάβει να προτείνει ένα πλαίσιο που θα καθορίζει τα κριτήρια για τον «διασυνοριακό» χαρακτήρα της αναφοράς για ύποπτες συναλλαγές, καθώς οι ΜΧΠ μπορεί να ερμηνεύουν το κριτήριο της «συνάφειας» με διαφορετικούς τρόπους. Σε κάθε περίπτωση, το κριτήριο της «συνάφειας» δεν θα πρέπει να προδικάζει την ουσιαστική ανάλυση των πληροφοριών που λήφθηκαν από την υπόχρεη οντότητα και δεν θα πρέπει να στερεί από την οικεία ΜΧΠ τη διενέργεια δικής της ανάλυσης. Η συμμόρφωση με την υποχρέωση διάδοσης των πληροφοριών που αφορούν άλλα κράτη μέλη είναι επιτακτική για την ορθή λειτουργία του πλαισίου καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

- *Αιτήματα για παροχή πληροφοριών*

Όσον αφορά την ανταπόκριση στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών από άλλη ΜΧΠ, γενικά φαίνεται ότι συμμορφώνονται με αυτή όλες οι ΜΧΠ. Ωστόσο, στην έκθεση χαρτογράφησης επισημάνθηκε ο έγκαιρος χαρακτήρας των απαντήσεων στα αιτήματα για παροχή πληροφοριών ως κρίσιμο στοιχείο της συνεργασίας μεταξύ των ΜΧΠ και «υπογραμμίστηκε ότι οι τρέχουσες καθυστερήσεις στη λήψη πληροφοριών ... από τις ομόλογες ΜΧΠ μπορεί να έχουν αντίκτυπο στην αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων ανάλυσης και των επακόλουθων μέτρων επιβολής του νόμου». Οι απαντήσεις των ΜΧΠ στα ερωτηματολόγια δείχνουν ότι η συντριπτική πλειονότητα των ΜΧΠ απαντά στα αιτήματα εντός της προθεσμίας του ενός μηνός που συνιστά η ομάδα Egmont. Πέντε κράτη μέλη ανέφεραν ότι απαντούν στα εισερχόμενα αιτήματα μέσα σε μία εβδομάδα ή λιγότερο, ενώ άλλα πέντε κράτη μέλη ανέφεραν ότι το μέσο χρονικό διάστημα απάντησης στα αιτήματα είναι ένας μήνας. Από τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο φαίνεται ότι οι ΜΧΠ των κρατών μελών λειτουργούν με τα ίδια χρονικά διαστήματα απάντησης τόσο εντός όσο και εκτός της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι, ενώ το χρονικό διάστημα του ενός μήνα είναι σύμφωνο με το διάστημα που συνέστησε η ομάδα Egmont, είναι πολύ μακρύτερο από το μέσο χρονικό διάστημα για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών στο πλαίσιο άλλων μέσων της ΕΕ, το οποίο είναι συνήθως λίγες ημέρες, και όχι περισσότερο από μία εβδομάδα[28]. Οι προθεσμίες για την απάντηση στα αιτήματα θα πρέπει να βελτιωθούν και να ευθυγραμμιστούν με τα πρότυπα που ισχύουν για άλλες αρχές στην Ένωση.

Επιπλέον, ορισμένες ΜΧΠ ανέφεραν αποκλίνοντα χρονικά διαστήματα όσον αφορά την απάντηση στα αιτήματα, ανάλογα με το αν οι πληροφορίες που ζητούνται είναι στη διάθεση της ΜΧΠ κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος ή αν πρέπει να ληφθούν από υπόχρεες οντότητες ή άλλες αρμόδιες αρχές. Το χρονικό διάστημα απάντησης στον τελευταίο τύπο αιτημάτων τείνει να είναι μεγαλύτερο. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να αναλύονται τα είδη πληροφοριών στις οποίες οι ΜΧΠ έχουν άμεση πρόσβαση και για

[28] Η απόφαση-πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στην ΕΕ L 386 της 29.12.2006, σ. 89–100, για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου προβλέπει η απάντηση στις αιτήσεις να δίνεται σε 3 ημέρες, ενώ η οδηγία 2014/41/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, περί της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας σε ποινικές υποθέσεις, που δημοσιεύτηκε στην ΕΕ L 130 της 1.5.2014, προβλέπεται προθεσμία μίας εβδομάδας.

τις οποίες μπορούν να απαντούν εγκαίρως σε άλλες ΜΧΠ. Η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες προβλέπει ότι οι ΜΧΠ θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα χρηματοοικονομικής και διοικητικής φύσης και στα δεδομένα που αφορούν την επιβολή του νόμου, τα οποία χρειάζονται προκειμένου να επιτελέσουν τα καθήκοντά τους. Ωστόσο, ο βαθμός στον οποίο μια ΜΧΠ έχει άμεση πρόσβαση σε πηγή δεδομένων διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Από τις απαντήσεις σε ένα δεύτερο ερωτηματολόγιο που εξέτασε περισσότερες από 70 πηγές πληροφοριών προκύπτει ότι ορισμένες ΜΧΠ έχουν άμεση πρόσβαση σε περισσότερες από 30 πηγές πληροφοριών και άλλες σε λιγότερες από πέντε[29]. Υπάρχει επίσης μεγάλη απόκλιση ως προς το αν οι ΜΧΠ έχουν άμεση ή έμμεση πρόσβαση σε ορισμένες βάσεις δεδομένων. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες είναι επίσης χρήσιμη για να μπορούν οι ΜΧΠ να διενεργούν αναλύσεις των αναφορών για ύποπτες συναλλαγές καθώς και για να διενεργούν αναλύσεις διασυνοριακού χαρακτήρα.

2. Σύγκριση των συνόλων δεδομένων

Το άρθρο 56 παράγραφος 2 της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες υποχρεώνει τις ΜΧΠ να «συνεργάζονται για την εφαρμογή τεχνολογιών αιχμής» που επιτρέπουν στις ΜΧΠ «να συγκρίνουν τα δεδομένα τους με αυτά άλλων ΜΧΠ ανώνυμα, με διασφάλιση πλήρους προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, προκειμένου να εντοπίζονται πρόσωπα που ενδιαφέρουν τις ΜΧΠ σε άλλα κράτη μέλη και να προσδιορίζονται τα έσοδά τους και τα αντίστοιχα χρηματικά ποσά». Η συμμόρφωση από τεχνική άποψη με τη διάταξη αυτή προβλεπόταν να επιτευχθεί με την καλύτερη αξιοποίηση της αποκαλούμενης τεχνολογίας «Ma3tch», η οποία αναπτύχθηκε και προστέθηκε ως λειτουργική δυνατότητα στο FIU.net τον Απρίλιο του 2014[30]. Αυτή η δυνατότητα διασταύρωσης των δεδομένων επιτρέπει στις ΜΧΠ να βρίσκουν σχετικούς συνδέσμους προς πληροφορίες που κατέχουν άλλες ΜΧΠ με αυτοματοποιημένο τρόπο σε περίπτωση σύμπτωσης.

Το εν λόγω εργαλείο δεν έχει αξιοποιηθεί πλήρως από τις ΜΧΠ και το ζήτημα της καλύτερης αξιοποίησής του από τις ΜΧΠ αποτελεί επαναλαμβανόμενο θέμα στην ατζέντα της πλατφόρμας των ΜΧΠ της ΕΕ. Κατά τα τελευταία δύο έτη σημειώθηκε κάποια βελτίωση, ωστόσο, εν μέρει λόγω της ενεργού παρέμβασης της Ευρωπόλ προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι ΜΧΠ να εκμεταλλευτούν τα πλεονεκτήματα της νέας τεχνολογίας. Κατά τη διάρκεια του Δεκεμβρίου του 2017 χρησιμοποίησαν την εν λόγω λειτουργία 18 ΜΧΠ, ενώ τον Φεβρουάριο του 2017 την είχαν χρησιμοποιήσει 15 ΜΧΠ. Ομοίως, στα τέλη του 2016 οι ΜΧΠ διέθεταν συνολικά 90 φίλτρα, αριθμός που αυξήθηκε σε 126 έως τον Απρίλιο του 2018. Για να ενισχυθεί ο γενικός στόχος του να αποτελεί η χρήση της τεχνολογίας Ma3tch συνήθη λειτουργία στο πλαίσιο της διαδικασίας των εργασιών των ΜΧΠ, συστάθηκε στα τέλη του 2017 ομάδα εργασίας[31] και οι συστάσεις της εγκρίθηκαν κατά τη συνεδρίαση της πλατφόρμας των ΜΧΠ της ΕΕ τον Μάρτιο του 2019. Η Επιτροπή θα παρακολουθεί την εφαρμογή τους στην πράξη.

[29] Στις 29 Απριλίου 2019 η Επιτροπή απέστειλε ερωτηματολόγιο σε όλες τις ΜΧΠ στο οποίο τους ζητούσε να απαντήσουν αν διαθέτουν/διαχειρίζονται ή έχουν άμεση ή έμμεση πρόσβαση σε 73 προκαθορισμένες πηγές πληροφοριών. 24 ΜΧΠ απάντησαν στο εν λόγω ερωτηματολόγιο.

[30] Το συμβούλιο εταίρων του δικτύου FIU.net (ο προκάτοχος της συμβουλευτικής ομάδας του FIU.net) ενέκρινε την πρόταση για το σχέδιο Ma3tch τον Φεβρουάριο του 2013.

[31] Η ομάδα εργασίας για την προώθηση και επέκταση της τεχνολογίας Ma3tch αποτελούνταν από ΜΧΠ του Βελγίου, της Εσθονίας, της Γαλλίας, της Φινλανδίας, της Ιταλίας, του Λουξεμβούργου, της Πολωνίας και της Ευρωπόλ.

3. Κοινές αναλύσεις

Για να επιτυγχάνεται αποτελεσματική ανταπόκριση στις υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας στις οποίες εμπλέκονται πολλές περιοχές δικαιοδοσίας, η οδηγία για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες προβλέπει ότι η συνεργασία μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών θα πρέπει να υπερβαίνει την απλή ανταλλαγή πληροφοριών για σκοπούς εντοπισμού και ανάλυσης και θα πρέπει να περιλαμβάνει τον μερισμό αναλυτικών δραστηριοτήτων. Το άρθρο 51 της οδηγίας αναθέτει στην πλατφόρμα των ΜΧΠ της ΕΕ να επικουρεί τη διενέργεια «κοινής ανάλυσης» διασυνοριακών υποθέσεων. Αν και το όφελος σε σύγκριση με τη συνήθη συνεργασία για την ανταλλαγή πληροφοριών είναι προφανές, καθώς μπορεί να αποκαλύψει μια ευρύτερη διασύνδεση των γεγονότων η οποία δεν θα εντοπιζόταν βάσει μεμονωμένης εξέτασης των γεγονότων σε εθνικό επίπεδο, στην πράξη, η διενέργεια κοινής ανάλυσης είναι ένα σύνθετο και δύσκολο έργο.

Μόνο τα λίγα κράτη μέλη που συμμετείχαν σε ένα από τα δύο πιλοτικά σχέδια που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της πλατφόρμας των ΜΧΠ της ΕΕ το 2016 και το 2018 θα μπορούσαν να υποβάλουν έκθεση για οποιαδήποτε εμπειρία σχετικά με την κοινή ανάλυση. Ενώ το επιχειρησιακό αποτέλεσμα ήταν θετικό, αυτοί που συμμετείχαν στα εν λόγω σχέδια χρειάστηκε να υπερβούν σειρά προκλήσεων, όπως εκείνες λόγω των διαφορών στα εθνικά δίκαια (ικανότητα και δικαιώματα της ΜΧΠ να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες, διαθέσιμες πηγές πληροφοριών, περιορισμοί στην ανταλλαγή πληροφοριών λόγω υποχρεώσεων εμπιστευτικότητας που απορρέουν από το εθνικό δίκαιο). Άλλες προκλήσεις οφείλονταν στις διαφορετικές μεθόδους εργασίας που εφαρμόζουν οι ΜΧΠ (π.χ. κατανόηση του έργου της ανάλυσης, στάθμιση του κατά πόσον τα στοιχεία αφορούν την «επιβολή του νόμου» ή είναι «χρηματοοικονομικής φύσης», ανάλογα με το καθεστώς και τη φύση της ΜΧΠ, διαφορετικοί στόχοι και διαδικασίες).

Φαίνεται ότι είναι γενικά αποδεκτό από τις ΜΧΠ ότι η ενίσχυση αυτού του είδους συνεργασίας θα απαιτούσε βοήθεια και συντονιστική στήριξη σε επίπεδο ΕΕ. Σε ένα έγγραφο κοινής θέσης που οι ΜΧΠ υπέβαλαν στα ερωτηματολόγια, επιπλέον των ατομικών συνεισφορών τους, επισημάνθηκε ότι οποιοσδήποτε μελλοντικός μηχανισμός συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ θα πρέπει «να στηρίζει και να διευκολύνει τις ΜΧΠ που επιθυμούν να διενεργούν κοινές αναλύσεις, μέσω της εκπόνησης κοινών διαδικασιών για τον τρόπο διενέργειας κοινών αναλύσεων που να μπορούν να εφαρμοστούν με συνέπεια, με τις απαραίτητες προσαρμογές, σε όλες τις μελλοντικές εφαρμογές, καθώς και μέσω της διατήρησης ειδικών ανθρώπινων πόρων και λύσεων ΤΠ που θα τίθενται στη διάθεση των ΜΧΠ των κρατών μελών που επιθυμούν να αναλάβουν αυτό το είδος έργου». Στους σχετικούς τομείς εργασίας μπορούν να περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, ο καθορισμός κριτηρίων για τον προσδιορισμό των τύπων διασυνοριακών υποθέσεων που προσφέρονται για κοινή ανάλυση· ο προσδιορισμός κοινού εδάφους για την εκτέλεση του καθήκοντος «ανάλυση» με συντονισμένο και παραγωγικό τρόπο (βασική «μεθοδολογία»)· ο καθορισμός των βημάτων και των ακολουθιών για τη άσκηση των αρμοδιοτήτων συγκέντρωσης πληροφοριών και τη χρήση των εργαλείων ανάλυσης· η επίτευξη συμφωνίας για τους σχετικούς στόχους και αποτελέσματα προς επίτευξη όσον αφορά την κατάλληλη συνέχεια μέσω της διάδοσης από τις ΜΧΠ σε εθνικό επίπεδο.

4. Το FIU.net

Σύμφωνα με το άρθρο 56 παράγραφος 1 της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι ΜΧΠ θα πρέπει να χρησιμοποιούν προστατευμένους διαύλους επικοινωνίας για τις μεταξύ τους ανταλλαγές

και θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη χρήση του FIU.net ή του διαδόχου του. Το FIU.net είναι το ειδικό σύστημα ΤΠ που παρέχει ασφαλή δίαυλο επικοινωνίας μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών, και που τους επιτρέπει να αποστέλλουν τακτικά αιτήματα υποβολής φακέλων, να διαβιβάζουν αναφορές διασυνοριακού χαρακτήρα και να διαδίδουν αναφορές που αφορούν ΜΧΠ άλλων κρατών μελών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν τη χρήση του εν λόγω συστήματος ως διαύλου επικοινωνίας μεταξύ των ΜΧΠ τους. Το σύστημα φιλοξενείται και λειτουργεί από την Ευρωπόλ από το 2016 και οι ΜΧΠ συμμετέχουν στη διαχείριση του συστήματος μέσω συμβουλευτικής ομάδας.

Οι ΜΧΠ των κρατών μελών αναγνωρίζουν την προστιθέμενη αξία του FIU.net και τα πλεονεκτήματα που απορρέουν από τη χρήση του για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους. Πρόσφατα, ωστόσο, το σύστημα αντιμετώπισε επαναλαμβανόμενες τεχνικές δυσκολίες λόγω της ανάγκης αναβάθμισής του. Τουλάχιστον το ήμισυ των ΜΧΠ των κρατών μελών χρησιμοποιούν το FIU.net ως βασικό εργαλείο επικοινωνίας με άλλες ΜΧΠ, δηλαδή χρησιμοποιούν το Egmont Secure Web[32] μόνο σε περίπτωση βλάβης ή διακοπής του συστήματος. Παρά την υποχρέωση που υπέχουν τα κράτη μέλη από την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες να ενθαρρύνουν τη χρήση του FIU.Net ή του διαδόχου του για την επικοινωνία μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών, τέσσερις ΜΧΠ εξήγησαν στις απαντήσεις τους ότι χρησιμοποιούν το Egmont Secure Web (ESW) ως ισοδύναμη εναλλακτική προς το FIU.net λύση, ακόμη και για ενδοενωσιακές ανταλλαγές, λόγω των τεχνικών δυσκολιών που σχετίζονται με τη λειτουργία του FIU.net.

IV. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΜΟΝΑΔΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Σύμφωνα με την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) υποχρεούνται να διαδίδουν τις αναφορές για ύποπτες συναλλαγές και τα αποτελέσματα της ανάλυσής τους στις σχετικές αρμόδιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων των αρχών καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας καθώς και των αρχών προληπτικής εποπτείας. Οι εποπτικές αρχές, από την άλλη πλευρά, υποχρεούνται να παρέχουν στις ΜΧΠ ανάδραση σχετικά με τη χρήση των παρεχόμενων πληροφοριών και σχετικά με το αποτέλεσμα της επιθεώρησης που διενεργήθηκε βάσει των εν λόγω πληροφοριών.

Κατά τη διάρκεια του περασμένου έτους, διάφορα γεγονότα που καλύφθηκαν εκτενώς από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έφεραν στο προσκήνιο ορισμένα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα, εφιστώντας την προσοχή σε κάποιες πτυχές που αφορούν την εφαρμογή του πλαισίου της Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ιδίως όσον αφορά την εποπτεία. Η έκθεση της Επιτροπής για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ δείχνει ότι ορισμένες αρχές επισήμαναν ότι οι απαιτήσεις εμπιστευτικότητας που ισχύουν στο πλαίσιο που διέπει την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και για τις εποπτικές αρχές εμπόδισαν την αποτελεσματική συνεργασία (ανταλλαγή πληροφοριών) μεταξύ των ΜΧΠ, της αστυνομίας, των αρχών προληπτικής εποπτείας και των αρχών που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

[32] Το ESW είναι το εργαλείο επικοινωνίας ΤΠ που αναπτύχθηκε από την ομάδα Egmont μέσω του οποίου οι ΜΧΠ ανταλλάσσουν πληροφορίες σε διεθνές επίπεδο.

Ειδικότερα, σε αρκετές από τις περιπτώσεις στις οποίες βασίστηκε η έκθεση, οι ΜΧΠ είχαν μικρή μόνον ή καμία αλληλεπίδραση με τις εποπτικές αρχές και αντιστρόφως.

Σύμφωνα με την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, δεν θα πρέπει να υπάρχουν εμπόδια που να εμποδίζουν τις ΜΧΠ να συνεργάζονται και να ανταλλάσσουν πληροφορίες με τις αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και με τις αρχές προληπτικής εποπτείας· πράγματι, οι ΜΧΠ έχουν την υποχρέωση να ανταλλάσσουν πληροφορίες με τις εποπτικές αρχές, κατά περίπτωση. Ωστόσο, στις περισσότερες περιπτώσεις στις οποίες βασίστηκε η έκθεση για την αξιολόγηση των πρόσφατων υποθέσεων εικαζόμενης νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες με την εμπλοκή πιστωτικών ιδρυμάτων της ΕΕ, οι ΜΧΠ δεν αντάλλαξαν πληροφορίες με τις αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και με τις αρχές προληπτικής εποπτείας, σε διαρθρωτική βάση. Οι ΜΧΠ ενδέχεται κάποιες φορές να έχουν εγχώρια νομικά εμπόδια που δεν τους επιτρέπουν να ανταλλάσσουν πληροφορίες με τις εποπτικές αρχές· π.χ. όταν η ανάλυση που διενεργείται από τη ΜΧΠ θεωρείται στοιχείο της ποινικής έρευνας και επιτρέπεται να γνωστοποιηθεί μόνο στις αρχές επιβολής του νόμου. Από την άλλη πλευρά, οι αρχές προληπτικής εποπτείας είχαν, έως πρόσφατα, νομικά εμπόδια σε επίπεδο ΕΕ όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών με τις ΜΧΠ. Αυτό αποκαταστάθηκε πρόσφατα μέσω τροποποιήσεων της οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις[33]. Οι εν λόγω τροποποιήσεις υποχρεώνουν επίσης τις αρμόδιες αρχές να συνεργάζονται ευρύτερα. Επιπλέον, οι ΜΧΠ πολύ σπάνια λαμβάνουν ανάδραση από τις εποπτικές αρχές σχετικά με τη χρήση των παρασχεθεισών πληροφοριών και σχετικά με το αποτέλεσμα της επιθεώρησης που διενεργήθηκε βάσει των εν λόγω πληροφοριών.

Οι ΜΧΠ φαίνεται επίσης ότι δεν έχουν εμπλακεί κατά τη διενέργεια από τις αρχές προληπτικής εποπτείας της αξιολόγησης της καταλληλότητας της διαχείρισης των πιστωτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που προβλέπει η οδηγία για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις. Θα ήταν σημαντικό οι αρχές προληπτικής εποπτείας να ενισχύσουν τη συμμετοχή των ΜΧΠ στην εν λόγω τη διαδικασία.

V. Η ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν πραγματεύεται ούτε ρυθμίζει τη συνεργασία των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) των κρατών μελών με ΜΧΠ τρίτων χωρών. Ωστόσο, όλα τα κράτη μέλη που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο επιβεβαίωσαν ότι οι ΜΧΠ τους ανταλλάσσουν πληροφορίες με ΜΧΠ τρίτων χωρών σε τακτική βάση, βάσει του Χάρτη της ομάδας Egmont και/ή διμερών συμφωνιών ή μνημονίων συμφωνίας.

Τα κράτη μέλη επιβεβαίωσαν επίσης τη δυνατότητα ανταλλαγής πληροφοριών με ΜΧΠ τρίτων χωρών πέραν του δικτύου Egmont, με την επιφύλαξη διαφόρων νομικών προϋποθέσεων που θέτει η εθνική νομοθεσία, που εν μέρει σχετίζονται με το κατά πόσον η ΜΧΠ της τρίτης χώρας συμφωνεί να ανταλλάσσει πληροφορίες σε αμοιβαία βάση και

[33] Οδηγία 2006/48/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2006, σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 177 της 30.6.2006, σ. 1–200) και οδηγία 2013/36/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ (ΕΕ L 176 της 27.6.2013, σ. 338–436).

εν μέρει σχετίζονται με όρους που εγγυώνται την ασφαλή επεξεργασία και την εμπιστευτικότητα των πληροφοριών που ανταλλάσσονται.

Γενικά, η εμβέλεια των μνημονίων συμφωνίας των ΜΧΠ ποικίλλει ανάλογα με τη γεωγραφική εστίαση. Μία ΜΧΠ ανέφερε ότι είχε συνάψει περισσότερες από εκατό τέτοιες συμφωνίες, ενώ δύο ΜΧΠ ανέφεραν μόνο τέσσερα μνημόνια συμφωνίας.

Δεδομένης της απουσίας ρύθμισης σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με το θέμα αυτό, στην παρούσα έκθεση αξιολογείται κατά πόσον τα κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι αρμόδια για τη ρύθμιση της ανταλλαγής πληροφοριών των ΜΧΠ με τρίτες χώρες και, αν ναι, κατά πόσον οι εν λόγω ανταλλαγές συμμορφώνονται με το πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων.

Η συνεργασία των ΜΧΠ με τρίτες χώρες για σκοπούς καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας εμπίπτει στην αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της ΕΕ, καθώς οι ΜΧΠ ρυθμίζονται εξαντλητικά από την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Συνεπώς, υπάρχει ανακολουθία μεταξύ της φύσης της εξωτερικής αρμοδιότητας της ΕΕ και της πρακτικής των κρατών μελών να αρχίζουν διαπραγματεύσεις και να συνάπτουν διεθνείς συμφωνίες ή μνημόνια συμφωνίας με ΜΧΠ τρίτων χωρών. Στο πλαίσιο αυτό, οι ΜΧΠ των κρατών μελών ενεργούν με δική τους πρωτοβουλία και χωρίς τη συμμετοχή των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Δεσμεύονται από διεθνείς υποχρεώσεις βάσει της συμμετοχής τους στην ομάδα Egmont και της συμμετοχής των αντίστοιχων κρατών μελών τους στην Ειδική Ομάδα Χρηματοοικονομικής Δράσης ή στη Moneyval. Οι διεθνείς συμφωνίες ή τα μνημόνια συμφωνίας με ΜΧΠ τρίτων χωρών θα μπορούσαν να είναι συμβατά με την αποκλειστική αρμοδιότητα της ΕΕ για όλα τα θέματα που σχετίζονται με την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μόνον αν αυτά περιορίζονταν σε επιχειρησιακά ζητήματα, κάτι που δεν φαίνεται να ισχύει πάντα.

Όταν οι ΜΧΠ των κρατών μελών ανταλλάσσουν πληροφορίες με τρίτες χώρες πρέπει να συμμορφώνονται με τις σχετικές απαιτήσεις του εφαρμοστέου καθεστώτος της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, το οποίο στην περίπτωση της συνεργασίας των ΜΧΠ καθορίζεται από τον γενικό κανονισμό για την προστασία δεδομένων (ΓΚΠΔ)[34]. Παρά τη σαφή αυτή υποχρέωση, οι περισσότερες ΜΧΠ εφαρμόζουν την οδηγία για την προστασία αστυνομικών δεδομένων [οδηγία (ΕΕ) 2016/680] αντί για τον γενικό κανονισμό για την προστασία δεδομένων μαζί με την οδηγία για την προστασία αστυνομικών δεδομένων. Ενώ αυτό ισχύει για όλες τις πτυχές του έργου των ΜΧΠ, είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε σχέση με τη συνεργασία με τις τρίτες χώρες, όπου οι απαιτήσεις και οι προϋποθέσεις για τις ανταλλαγές είναι διαφορετικές στο πλαίσιο της οδηγίας για την προστασία αστυνομικών δεδομένων.

Από τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο φαίνεται ότι υπάρχει γενική επίγνωση της υποχρέωσης αυτής για τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της συνεργασίας με ΜΧΠ τρίτων χωρών, αλλά υπάρχει κάποια σύγχυση όσον αφορά τον τρόπο συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις για την προστασία των δεδομένων. Η συντριπτική πλειονότητα των κρατών μελών απάντησε ότι τα σχετικά πρότυπα της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων πληρούνται με την τήρηση των σχετικών σημείων των αρχών της ομάδας Egmont ή με τη συμπερίληψη των εν λόγω διατάξεων στα σχετικά μνημόνια συμφωνίας. Ωστόσο, οι

[34] Το άρθρο 41 παράγραφος 1 της οδηγίας ορίζει ότι «η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βάσει της παρούσας οδηγίας υπόκειται στην οδηγία 95/46/ΕΚ». Δεδομένου ότι η οδηγία του 1995 για την προστασία δεδομένων αντικαταστάθηκε από τον γενικό κανονισμό για την προστασία δεδομένων, θα πρέπει να εφαρμόζεται ο εν λόγω κανονισμός.

εν λόγω διατάξεις ρυθμίζουν μόνο τα ζητήματα της εμπιστευτικότητας και της ασφάλειας των δεδομένων που υποβάλλονται σε επεξεργασία ή περιέχουν περιορισμούς για τη χρήση τους. Ωστόσο, δεν εγγυώνται την ύπαρξη κατάλληλων εγγυήσεων όσον αφορά τη δυνατότητα επιβολής των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων ή τα διαθέσιμα συναφώς μέσα προσφυγής[35].

το κεφάλαιο V του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων καθορίζει τους κανόνες για τη διαβίβαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε τρίτες χώρες. Ελλείψει αποφάσεων περί επάρκειας, η διαβίβαση μπορεί να επιτραπεί αν υπάρχουν κατάλληλες εγγυήσεις ή αν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής παρεκκλίσεων. Στο πλαίσιο αυτό, μόνο τέσσερα κράτη μέλη από τα 24 που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο ανέφεραν διατάξεις στην εθνική τους νομοθεσία οι οποίες απαιτούν εγγυήσεις από τους αντισυμβαλλομένους σε τρίτες χώρες σχετικά με το επαρκές επίπεδο προστασίας των δεδομένων στις περιοχές δικαιοδοσίας τους και κανένα κράτος μέλος δεν ισχυρίστηκε ότι χρησιμοποιεί τις παρεκκλίσεις του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων για να αιτιολογήσει τη διαβίβαση πληροφοριών σε τρίτες χώρες[36]. Όλα τα υπόλοιπα κράτη μέλη δεν έδωσαν εξηγήσεις σχετικά με τον τρόπο ρύθμισης ή αιτιολόγησης της διαβίβασης πληροφοριών σε τρίτες χώρες. Είναι ευθύνη των κρατών μελών να διασφαλίζουν ότι οι διαβιβάσεις πληροφοριών στις ΜΧΠ τρίτων χωρών είναι νόμιμες και συμβατές με το πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, χρησιμοποιώντας μια από τις δυνατότητες που προσφέρει ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων.

Παράλληλα, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η ομαλή συνεργασία και η ανταλλαγή πληροφοριών με ΜΧΠ σε τρίτες χώρες αποτελεί διεθνή υποχρέωση για τα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη ανέλαβαν αυτή την υποχρέωση όταν συμφώνησαν να δεσμευτούν από τα κοινά διεθνή πρότυπα και τις αρχές της Ειδικής Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης και της ομάδας Egmont, που αμφότερες αποτελούν βασικά ενδιαφερόμενα μέρη της παγκόσμιας δράσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι εν λόγω διεθνείς δεσμεύσεις των κρατών μελών να πληρούν τα παγκόσμια πρότυπα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας συνάδουν με το συμφέρον και τη σχετική πολιτική της ΕΕ, δεδομένου ότι ένας από τους στόχους της οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι η μεταφορά των εν λόγω παγκόσμιων προτύπων στο δίκαιο της ΕΕ. Η αξία της ανταλλαγής πληροφοριών με ΜΧΠ τρίτων χωρών είναι επίσης σημαντική για την παγκόσμια αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η πλήρης συμβατότητα της ανταλλαγής πληροφοριών με ΜΧΠ τρίτων χωρών τόσο με την αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης σε όλα τα θέματα που ρυθμίζονται από την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όσο και με το πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων.

VI. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

1. Πορίσματα σχετικά με τη δράση των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών

[35] Όπως απαιτείται από το άρθρο 46 του γενικού κανονισμού για την προστασία δεδομένων:

[36] Επισημαίνεται ότι οι παρεκκλίσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται κατά περίπτωση και δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη διαρθρωτική και συστηματική διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες.

Το ενωσιακό —και το διεθνές— πλαίσιο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας βασίζεται στην αναφορά των υπονοιών του ιδιωτικού τομέα, στην ανάλυση από τις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) και στη συνεργασία μεταξύ των ΜΧΠ και των αρμόδιων αρχών. Είναι επιτακτική ανάγκη ο ιδιωτικός τομέας να εκπληρώνει τη νομική υποχρέωσή του να αναφέρει τις ύποπτες συναλλαγές και να λαμβάνει στήριξη και βοήθεια από τις αρμόδιες αρχές στο πλαίσιο αυτό. Είναι επίσης σημαντικό οι ΜΧΠ να είναι σε θέση να ασκούν τα καθήκοντά τους και, δεδομένου του διασυνοριακού χαρακτήρα πολλών συναλλαγών, να συνεργάζονται μεταξύ τους και με τις αρμόδιες αρχές, συμπεριλαμβανομένων των αρχών επιβολής του νόμου, αλλά και των φορολογικών και τελωνειακών αρχών και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης, με πιο ουσιαστικό και αποτελεσματικό τρόπο. Η συνεργασία των ΜΧΠ των κρατών μελών με ΜΧΠ τρίτων χωρών είναι επίσης σημαντική για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας σε παγκόσμιο επίπεδο και για τη συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Μετά την έκθεση χαρτογράφησης, τα κράτη μέλη έχουν αντιμετωπίσει ορισμένα ζητήματα με τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή της 4ης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, καθώς και με ορισμένα επιχειρησιακά μέτρα που έλαβαν οι ΜΧΠ. Η παρούσα έκθεση επικεντρώνεται στα εναπομένοντα εμπόδια στη συνεργασία.

Βάσει της ανάλυσης των απαντήσεων στα ερωτηματολόγια και των διαλόγων με τους εκπροσώπους του ιδιωτικού τομέα και τα κράτη μέλη συμπεραίνεται ότι η υποβολή αναφορών από τον ιδιωτικό τομέα εμποδίζεται από την έλλειψη κοινού υποδείγματος για την υποβολή αναφορών σχετικά με ύποπτες συναλλαγές και την απουσία υποχρεωτικής ηλεκτρονικής υποβολής των εν λόγω αναφορών. Η τακτική υποβολή παρατηρήσεων ανάδρασης από τις ΜΧΠ στον ιδιωτικό τομέα σχετικά με την ποιότητα των αναφορών του και ο διαρθρωτικός διάλογος μεταξύ τους με σκοπό την ενημέρωση για τυπολογίες, τάσεις και γενικές κατευθύνσεις είναι απαραίτητα για την ενίσχυση της ικανότητας του ιδιωτικού τομέα να εντοπίζει σωστά τις ύποπτες συναλλαγές και να υποβάλλει όσο το δυνατόν πιο ουσιαστικές αναφορές. Κατά την αντιμετώπιση των απειλών που είναι κοινές σε όλα τα κράτη μέλη, οι ΜΧΠ πρέπει να υιοθετήσουν μια κοινή προσέγγιση. Με τον τρόπο αυτό θα ενισχυθεί το έργο των ΜΧΠ όσον αφορά την πληροφόρηση σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο και τη συνολική διαφάνεια, την εκτίμηση των κινδύνων, τη συνεργασία με τις αρχές επιβολής του νόμου και την αντιμετώπιση των μεγάλων διεθνών χρηματοπιστωτικών ομίλων.

Επιπλέον, οι ΜΧΠ σε ορισμένες περιπτώσεις δεν διαθέτουν τα κατάλληλα εργαλεία ΤΠ για την αποδοτική εισαγωγή και εξαγωγή πληροφοριών προς/από το FIU.net, που θα τους επέτρεπε να αναλύουν αποτελεσματικά τις αναφορές για ύποπτες συναλλαγές που λαμβάνουν, και έχουν αποκλίνουσες δυνατότητες πρόσβασης σε εθνικές βάσεις δεδομένων, γεγονός που τους εμποδίζει να διενεργούν αναλύσεις με τον ευρύτερο και αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο. Ωστόσο, ορισμένες ΜΧΠ έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν εργαλεία ΤΠ τα οποία καθιστούν αποτελεσματικότερη την εθνική τους ανάλυση και παρέχουν οφέλη για την κοινή ανάλυση διασυνοριακών υποθέσεων. Κοινά εργαλεία που βασίζονται στην τεχνητή νοημοσύνη (π.χ. για την κοινή ανάλυση ή τον προσδιορισμό των τάσεων) και την εκμάθηση μηχανής (π.χ. για την παροχή ανάδρασης στον ιδιωτικό τομέα και την ανάπτυξη τυπολογιών) θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σε κεντρικό επίπεδο και να τεθούν στη διάθεση των ΜΧΠ των κρατών μελών μέσω ενός μηχανισμού συνεργασίας και στήριξης.

Η αρχή της εδαφικότητας, που επιβάλλει στις υπόχρεες οντότητες να υποβάλλουν τις αναφορές τους στη ΜΧΠ του τόπου όπου είναι εγκατεστημένες, καθιστά απαραίτητη τη συνεργασία μεταξύ των ΜΧΠ με τον ευρύτερο δυνατό τρόπο. Ωστόσο, από την ανάλυση των απαντήσεων στα ερωτηματολόγια προκύπτει ότι οι περισσότερες ΜΧΠ δεν διαβιβάζουν αναφορές και πληροφορίες όσο συχνά θα έπρεπε, ορισμένες δε καθόλου. Οι επαναλαμβανόμενες τεχνικές δυσκολίες στη λειτουργία του FIU.net φαίνεται ότι αποτελούν σημαντικό παράγοντα στις δυσκολίες αυτές και καθιστούν την ανταλλαγή πληροφοριών από τις ΜΧΠ πιο δυσχερή. Εν τω μεταξύ, η Ευρωπόλ εργάζεται για τη συντήρηση του FIU.net και έχει εκπονήσει πρόταση για νέο σύστημα που να διαδεχθεί το FIU.net. Οι εν λόγω εργασίες εκκρεμούν εν αναμονή της εξέτασης των ζητημάτων που έχουν θέσει οι ΜΧΠ, ιδίως των ζητημάτων συμμόρφωσης όσον αφορά την προστασία των δεδομένων. Τα ζητήματα αυτά θα πρέπει να αντιμετωπιστούν επειγόντως, ώστε να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη του νέου συστήματος.

Όταν οι ΜΧΠ ανταλλάσσουν πληροφορίες βάσει αιτημάτων, το χρονικό πλαίσιο για την παροχή των απαντήσεων διαφέρει σημαντικά και, ενώ συνάδει με τα διεθνή πρότυπα, υπολείπεται των προτύπων της ΕΕ για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών στην ΕΕ. Η διάδοση των σχετικών πληροφοριών στις εποπτικές αρχές που είναι αρμόδιες για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και στις αρχές προληπτικής εποπτείας φαίνεται επίσης ότι δεν είναι η ενδεδειγμένη, διότι τίθενται ορισμένα εμπόδια από το εθνικό δίκαιο κάποιων κρατών μελών και από επιχειρησιακές πρακτικές που επικεντρώνονται στη συνεργασία με τις αρχές επιβολής του νόμου. Οι πρόσφατες τροποποιήσεις της οδηγίας για τις κεφαλαιακές απαιτήσεις θα συμβάλουν στην επίλυση αυτού του τελευταίου ζητήματος.

Οι διαφορές στο καθεστώς, τις αρμοδιότητες και την οργάνωση των ΜΧΠ των κρατών μελών εξακολουθούν να επηρεάζουν την ικανότητά τους να έχουν πρόσβαση και να ανταλλάσσουν σχετικές πληροφορίες χρηματοοικονομικής και διοικητικής φύσης και πληροφορίες που αφορούν την επιβολή του νόμου (ιδίως εκείνες που βρίσκονται στην κατοχή υπόχρεων οντοτήτων και/ή αρχών επιβολής του νόμου). Η αδυναμία αυτή, όπως αναφέρεται στην έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι συνδέονται με διασυνοριακές δραστηριότητες[37], εξακολουθεί να υφίσταται.

Η πλατφόρμα των ΜΧΠ της ΕΕ βρίσκεται στο επίκεντρο του εντοπισμού των ανωτέρω ζητημάτων. Τα τελευταία χρόνια έχει καταβάλει πολλές προσπάθειες για την επίλυση του μεγαλύτερου μέρους των ζητημάτων που εντοπίστηκαν με επιχειρησιακά αποδοτικό τρόπο. Ωστόσο, υπόκειται σε νομικούς περιορισμούς όσον αφορά την παραγωγή νομικά δεσμευτικών υποδειγμάτων, κατευθυντήριων γραμμών και προτύπων, αρμοδιότητα που θα ήταν απαραίτητη για την αντιμετώπιση των δυσχερειών που εντοπίστηκαν.

Ορισμένες πτυχές της συνεργασίας μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών ρυθμίζονται από την οδηγία 2019/1153 σχετικά με την πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές και άλλες πληροφορίες, η οποία εκδόθηκε στις 20 Ιουνίου 2019. Ωστόσο, η εν λόγω οδηγία δεν περιλαμβάνει κανόνες για ακριβείς προθεσμίες και διαύλους ΤΠ για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μονάδων

[37] Βλ. το κεφάλαιο για τις οριζόντιες αδυναμίες στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής [SWD (2017) 241 final] που συνοδεύει την έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εκτίμηση των κινδύνων που συνεπάγονται για την εσωτερική αγορά η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και οι οποίοι συνδέονται με διασυνοριακές δραστηριότητες [COM(2017) 340 final της 26ης Ιουνίου 2017].

χρηματοοικονομικών πληροφοριών των διαφόρων κρατών μελών. Επιπλέον, το πεδίο εφαρμογής των σχετικών διατάξεων περιορίστηκε στις υποθέσεις τρομοκρατίας και οργανωμένου εγκλήματος που συνδέεται με την τρομοκρατία.

Η έλλειψη ρύθμισης της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των ΜΧΠ των κρατών μελών και των ΜΧΠ τρίτων χωρών οδήγησε σε μια μη εναρμονισμένη προσέγγιση στις εν λόγω ανταλλαγές και υπάρχουν ερωτηματικά όσον αφορά τη συμμόρφωση των εν λόγω ανταλλαγών με το ενωσιακό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων. Η πλήρης συμβατότητα της ανταλλαγής πληροφοριών με ΜΧΠ τρίτων χωρών τόσο με την αποκλειστική αρμοδιότητα της Ένωσης για όλα τα θέματα που σχετίζονται με την οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες όσο και με το πλαίσιο της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων πρέπει να διασφαλιστεί είτε μέσω της ρύθμισης του ζητήματος σε επίπεδο Ένωσης είτε μέσω της χρήσης των δυνατοτήτων που παρέχει ο γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων.

2. Εκκρεμή διαρθρωτικά ζητήματα

Για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που διαπιστώθηκαν, η Επιτροπή θα συνεχίσει να μελετά ενδεχόμενες περαιτέρω ενέργειες και να αξιολογεί λύσεις διαφορετικές από το υφιστάμενο σύστημα ή συμπληρωματικές προς αυτό. Είναι πιθανό ότι πολλές από τις διαπιστωθείσες ελλείψεις θα εξακολουθήσουν να υπάρχουν έως ότου διευκρινιστούν σαφέστερα τα καθήκοντα και οι υποχρεώσεις διασυνοριακής συνεργασίας των ΜΧΠ στο νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Επιπλέον, η παρούσα αξιολόγηση καταδεικνύει την ανάγκη ενός ισχυρότερου μηχανισμού για **τον συντονισμό και τη στήριξη της διασυνοριακής συνεργασίας και ανάλυσης**. Ο μηχανισμός αυτός θα μπορούσε, κατ' ελάχιστον, να περιλαμβάνει αρμοδιότητες για τη θέσπιση νομικά δεσμευτικών προτύπων, υποδειγμάτων και κατευθυντήριων γραμμών στον τομέα του έργου των ΜΧΠ. Θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει ορισμένες πτυχές κεντρικής υποβολής αναφορών και πιο κεντρική ανάπτυξη ικανοτήτων με βάση τα νέα εργαλεία ΤΠ (με βάση τις τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης και εκμάθησης μηχανής) για την ενίσχυση και τη διευκόλυνση της κοινής ανάλυσης.